אבל לא בוצרין עמו. [א]ישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מן הגת : נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו פת לפלטר : **גמ'** אמר רב הונא [ב]יין כיון שהתחיל להמשך עושה יין נסך תנן לוקחים גת בעוטה מן העובד כוכבים ואע"פ (א) שנטל בידו ונתן לתפוח א"ר הונא [ג]בגת פקוקה ומלאה ת"ש ואינו עושה יין נסך עד שירד לבור ה"נ בגת פקוקה ומלאה ת"ש ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר אמר רב הונא לא קשיא כאן במשנה ראשונה כאן במשנה אחרונה דתניא *בראשונה היו אומרים בד"ד: אין בוצרין עם העובד כוכבים בגת שאסור לגרום טומאה לחולין שבא"י ואין דורכין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה שאסור לסייע ידי עוברי עבירה אבל דורכים עם העובד כוכבים בגת ולא חיישינן לדרב הונא *חזרו לומר (ב)דב"ל [ד]אין דורכין עם העובד כוכבים בגת משום דרב הונא

ואין

אבל לא בוצרין · לפי שטחנין בגת טמאה וגורם טומאה הוא שנתינתן לגת לאחר דריכה הוא ודריכתן תטמאם וקודם דריכה ודאי לא מקבלי טומאה דסתמא לא הוכשרו והא דקיי"ל *הבוצר לגת הוכשר היינו היכא דהוכשר ודאי וקסבר אסור לגרום טומאה לחולין שבא"י : **וישראל ·** העושה פירותיו בטומאה עובר עבירה הוא שהרי נלטווה על כך הלכך אפילו דורכן נמי אסור שדריכתן בעבירה בגת טמאה ודריכתן הוא עיקר טומאתן כשנעשין משקה הן טמאין ע"י הגת ואסור לסייע ידי עוברי עבירה אלא פורשין מהן כדי שלא ירגיל בכך אבל עובד כוכבים לאו עובר עבירה הוא שלא נלטווה : **אבל מוליכין עמו חביות ·** ריקניות לגת ומביאין עמו חביות מלאות מן הגת דאין כאן עבירה דמאחר שנטמאו בגת מותר לתת היין בחביות טמאות : **לא לשין ולא עורכין עמו ·** שכל מעשה עריכה זו בעבירה : **לפלטר ·** שאופה את הפת : **גמ' שהתחיל לימשך ·** שהגת עשויה במדרון ומשעה שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין : **פקוקה ·** שפקקו הגיטר ע"פ הבור שלא (ג)יכול לירד והיא היתה כולה מלאה ענבים ולא נמשך בה יין ולא זז ממקומו אלא במקום שנסחט שם עומד : **ומקשינן ·** והא קתני עד שירד לבור אבל לנמשך לא חיישינן : **ה"ג בגת פקוקה ומלאה ·** ואשמעינן בגת מלאה אין בה משיכה עד שיטול פקק שלפניה וירד היין והיא משיכתו מיד : **והשאר מותר ·** והא הכא דהתחיל לירד והרי נמשך וקתני מה שבגת מותר: **בד"ד** (ד) **דב"ל·**סימנין הן: **אין בוצרין עם העובד כוכבים כו'·** וה"ה לישראל העושה פירותיו בטומאה ומוסיף עליו ישראל שאף אין דורכין עמו ;בצירה היא גרם טומאה שהבוצרו מוליכו לגת והגת טמאה : **ידי עוברי עבירה ·** לעיל פרשתי : **אבל דורכין עם העובד כוכבים ·** דכיון דכבר נטמאו, ועובד כוכבים לאו עובר עבירה הוא שלא נלטווה ,שרי : **ולא חיישינן לדרב הונא ·** למיסריה משום משתכר באיסורי הנאה משהתחיל לימשך דהוי יין עד שירד לבור :

ואין

אבל לא בוצרין · פ"ה לפי שטחנין בגת טמאה וה"ה דהוה מצי למימר שמא יבצרם בכלים טמאים וי"ל כי לפי מה שפ"ה ניחא דאפי' אם בצרס בכלים טמאים לא נטמאו עד שלא הוכשרו דסתמא לא הוכשרו : **אבל** מוליכין פת לפלטר · פ"ה אופה הפת ולא נהירא דה"ל למימר לנחתום ועוד דאמרינן בתוספתא *אין מסייעין נחתום העושה בטומאה ואין מוליכין עמו (*גרוטות) לנחתום לכך נראה פלטר נחתום קטן שלוקחין הרבה ככרות ביחד מן הנחתום גדול כדי למוכרם על יד על יד וטעמא דמוליכין עמו פת לפלטר היינו משום שכבר נגמרה מלאכת העבודה וזו מלאכה אחרת היא אבל ודאי הולכה לנחתום אסורה שזו היא סוף הלישה (ה)ובפרק הזהב (ב"מ דף נו.) נמי משמע דפלטר הוא נחתום קטן דקתני נחתום מחד גברא זבין פלטר מתרי תלת גברי זבין ובירושלמי נמי קאמר פלטר משתמש הוא בכמה נחתומין : **א"ר** הונא יין כיון שהתחיל לימשך כו' · פ"ה שהגת עשויה במדרון ומשעה שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין ובסמוך נמי פירש בגת פקוקה ומלאה ולא נמשך בה היין ולא זז ממקומו אלא במקום שנסחט שם עומד נראה מתוך פירושו דאפי' בגת עצמה אם פינה התרגנים אילך ואילך ונשאר היין לצד אחד הוי התחיל לימשך וה"ה נמי בגיגיות שלנו שדורכים בהם וכן פי' רשב"ם בשם רש"י וז"ל הלכה כמשנה אחרונה כרב הונא דאמר יין כיון שהתחיל לימשך עושה יין נסך ואם מפנין גרעינים שבגיגיות אילך ואילך כדי שיכנס היין באמצעיתו נראה (נר"י) [נרש"י] אין לך המשכה גדולה מזו ועושה יין נסך עכ"ל וי"ל לפירושו שפינה הגרעינים עד שולי הגיגית שאם לא פינה כי אם למעלה אין כאן המשכה כיון שיש ענבים תחתיה תדע דהא תנן במתני' אע"פ שנטל בידו ונתן לתפוח וא"כ פינה הענבים אילך ואילך ואפ"ה שרי בגת פקוקה ומלאה אפי' לרב הונא כדמשני בסמוך אלא לאו ש"מ דההיא איכא לאוקומי שעדיין לא פינה עד שולי הגת ור"ת פירש שהתחיל לקלח מן הגת קודם שירד לבור ופריך תנן לוקחין גת בעוטה אע"פ שנטל בידו ונתן לתפוח ומשמע אפי' התחיל לימשך ומשני בגת פקוקה שנפקק הגיטר ואינו מקלח כלל ולא גרסינן ומלאה וכן בפי' רב"ח לא גרים ליה ואי גרסינן ליה בעי למימר ומלאה שעומדת על מלואה שאינו נמשך כלל לצד הבור ולפי' זה אם פינה הענבים אילך ואילך ונשאר היין בגומא באמצע הגיגית אין כאן המשכה כיון שלא הגיע שם גרגותני לשכן היין אבל אם מושך היין מן הגיגית דרך הברזא אין לך המשכה גדולה מזו או אם שולה בגומא שבתוך הגיגית כוס מלא יין אם הוא מתכוין לשלותו מן התרגנים ומן הזגין יש לחוש קצת להמשכה ואם אינו מקפיד בתרגנים ובזגין אין כאן המשכה ושרי וא"ת כיצד לוקחין יין בגיגיות העובדי כוכבים המלאות ענבים דרוכות למה אין לנו לחוש כי שמא כבר המשיכו העובדי כוכבים יין מהם וחזרו ומלאום ענבים דבשלמא בגיגיות קטנות שבוצרין בהן ומביאין אותן מן הכרם אין לחוש כי אין דרך להמשיך יין מהם אבל בגיגיות גדולות יש לחוש כיון שהעלים ישראל עיניו מהם ומחמת חשש זה יש שעומדים שם בבציר כשממלאין הגיגית ואח"כ חותמין אותה כשרוצין שישהא היין בגיגית ב' ימים או ג' ימים ומביאים ראיה מהירושלמי דקאמר על מתני' דלוקחין גת בעוטה תני ר' חנין והוא שלא העלים ישראל עיניו ממנו ועוד כתב שם בהלכות דורכין עם העובד כוכבים ומסייעין אותו אם נתעלם מעיניהם נעשה יין נסך אלמא משמע מתוך הירושלמי שיש לחוש למשנה ראשונה שמא יחזיר גרגותני לגת או למשנה אחרונה שמא ממשיך ממנו אבל ר"י פי' שיש להקל ונומר שהירושלמי לא אסר אלא בגת בעוטה יפה ויש בה יין הרבה ויבא לימשוך ממנה בקל אבל הגיגיות שלנו אין בהם יין כל כך לפי שאינם דרוכות יפה ולא חיישינן להמשכה ורבינו יהודה פי' דהירושלמי קאי אמשנה אחרונה וכגון שהמשיכו ממנו כבר ונעשה יין ולפיכך נאסר בהעלמת העין דיש לחוש שמא החזיר כלי הבור או גרגותני לגת והא דר' חנין נמי קאי אמתני' דקתני ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר והשתא איכא למיחש בהא דכיון שירד היין מן הגת לבור יש לחוש שמא יחזיר כלי הבור וגרגותני לגת ולכך צריך שלא יעלים ישראל עיניו ועוד כתב רבינו יהודה וז"ל ומאד יש להחמיר בצידי המשכה והמחמיר (ו)לתת סדין על הגיגית ולמלאות הגיגית ולחותמה תבא עליו ברכה ויש שהיו רוצין למנוע אף בעיני העובדי כוכבים והיו העובדי כוכבים דורכים עמהם בגיגיות קודם המשכה ושמע ר' יעקב והקפיד ורצה לנדותם אם לא ישמעו וישובו ולא יעשו עוד כך כי אולי אסרו לפי משנה אחרונה דריכה קודם המשכה אטו אחר המשכה אע"ג דלא גזרינן לקמן צייר לידיה אטו לא צייר לידיה וא"כ יש להחמיר שלא לדרוך עובד כוכבים יין ישראל כלל ועוד שמא ידרוך לאחר שיתחיל היין למשוך בגיגית עצמה לפי' רש"י וכ"כ דברזא שעושין העובדי כוכבים בגיגית למשוך היין חשוב המשכה כמו גרגותני והקונה יין מגיתות העובדי כוכבים צריך ליזהר שלא תהא ברזא בגיגית ודוקא ברזא קטנה אבל ברזא גדולה כעין פי חבית לא חשיב המשכה מאחר שהענבים נמשכים דרך שם עם היין : **אין** בוצרין עם העובד כוכבים בגת · פי' וה"ה עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה דהיכא תרתי דמסייע ידי עוברי עבירה ועוד שגורם הטומאה ולכך לא אצטריך למיתני נמי הא אבל קשיא למה צריך למיתני אין דורכין עם ישראל וכו' פשיטא השתא אין בוצרין עם העובד כוכבים דליכא אלא גרם טומאה דרבנן דריכה עם ישראל דאיכא סיוע טומאה דאורייתא לא כ"ש וי"ל דלפי מאי דפרישית דאיירי בסוף דריכה ניחא דאיצטריך לאשמועינן שאסור לסייע ידי עוברי עבירה אע"ג שכבר התחיל בעבירה :

ואין

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פי"ב מהל' תרומות הלכה י :

נט ב מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' יא סמג לאוין קמח טור ש"ע י"ד סי' קכג ס"ג:

[פ"ח]

צ"ע גריטס

ס ג עיין שם כ"מ טור ש"ע שם סעיף כ :

סא ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף כא :

מבנה

״שהוא עושה בטומאה״

נושא/מבנה

△ קושיות על ר' הונא שאמר דיין כיון שהתחיל לימשך (אפילו לפני שהגיע לבור) נחשב יין ועושה יין נסך

◇ בראשונה/ וחזרו לומר משנה ראשונה משנה אחרונה שלבים בהתפתחות הלכות הקשורות לפעולות שונות עם עכו"ם ודמי האיסור בענבים ויצירת יין

רבינו חננאל

כו' אמר רב הונא יין כיון שהתחיל לימשך אם נגע בו עובד כוכבים נעשה יין נסך איני והא תנן לוקחין גת בעוטה מן העובד כוכבים אף על פי שנוטל ונותן בידו לתוך התפוח הנה נגע בו העובד כוכבים וקתני לוקחין ופרקינן בגת פקוקה גת שדרכה עובד כוכבים והיה הגת סתומה שלא נמשך היין ממנה כלל ונוטל מתוך הגת הענבים הדרוכים ונותנן לתפוח והתפוח כגון כלי הוא כדתנן במסכת תמיד ותפוח היה באמצע המזבח ונותן הענבים הדרוכין בתפוח להקיש (עליהם) עליהם הקורה לסוחטם והיין עדיין לא נמשך לפיכך תאני לוקחין · תוב מקשינן ירד בבור מה שבבור אסור והשאר מותר הנה אין נאסר במשיכתו אלא בירידתו לבור · ופירש רב הונא האי כמשנה ראשונה ואנא דאמרי כמשנה אחרונה דתניא היו אומרין אין בוצרין עם העובד כוכבים לגת שאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל ואין דורכין עם ישראל העושה פירותיו בטומאה שאסור לסייע ידי עוברי עבירה אבל דורכין עם העובד כוכבים בגת משום דרב הונא

הגהות הב"ח

(א) גמרא שנטל בידו ונתן לתפוח : (ב) שם וחזרו לומר דב"ל אין : (ג) רש"י ד"ה פקוקה וכו' שלא יוכל לירד : (ד) ד"ה בד"ד דב"ל סימנין : (ה) תוס' ד"ה אבל וכו' ובפרק הזהב כ"ב והוא משנה שלמה פ"ה דדמאי : (ו) ד"ה א"ר הונא וכו' רבינו יהודה וכו' והמחמיר למלאות הגיגית ולתת סדין על הגיגית ולחותמה תבא עליו ברכה :

מסורת הש"ס

[לעיל נה:]

בוצר = גורם לטו'

דורך = עשייה בעבירה

[תוספתא פ"ח ע"ז]

[תוספתא שם ע"ז]